

Handläggare
My Peensalu
Telefon: 08-508 09 245

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2018-03-22

Upprustning av Norrbackatäppan

Godkännande av program och genomförande

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner programmet.
2. Stadsdelsnämnden ger stadsdelsdirektören i uppdrag att fatta beslut i genomförandeskedet inom godkänd budget för projektet.
3. Programmet skickas till utbildningsnämnden samt exploateringsnämnden för kännedom.
4. Programmet skickas till Svenska bostäder samt Bostadsrättsföreningen Ebba för kännedom.

Susanna Halldin Olsson
tf. stadsdelsdirektör

Therese Rosén
avdelningschef

Sammanfattning

Norrbackatäppans förnyelse tillhör stadsdelsområdets prioriterade upprustningsprojekt. Projektet genomförs och finansieras tillsammans med exploateringskontoret och utbildningsförvaltningen. Övriga direkt berörda fastighetsägare är Svenska Bostäder samt Bostadsrättsföreningen Ebba.

Programarbetet inleddes våren 2017 och har bland annat innefattat medborgardialog, inventering, analys av brister och värden, samverkansmöten med berörda aktörer och framtagande av kalkyl. Arbetet har resulterat i ett genomgripande upprustningsförslag. Förslaget innefattar nya lek- och aktivitetsytor, generösa umgängesområden, förbättrade gräsmattor, plats för odling, nya träd och buskar, förbättrade entréer och uppgraderad belysning.

Hela projektet beräknas kosta 15-17 miljoner kronor och förnyelsen av parken ska vara färdig sommaren 2020.

Bakgrund

Besökstrycket i parkerna på Norrmalm är högt, andelen parkyta/invånare är lägst i Stockholm och antalet besökare i stadsdelsområdets parker väntas öka ytterligare i takt med att staden växer.

Norrbackatäppan är en kvarterspark, belägen i det nordvästra hörnet av Norrmalm, mellan Norra stationsgatan och Norrbackagatan. Parken är nästan helt omgärdad av bebyggelse och har karaktär av en större bostadsgård. Två förskolor samt en skola ligger i direkt anslutning och en del av parken används också som skolgård. Norrbackatäppan fick sin nuvarande utformning på 1970-talet och bara mindre tillägg har gjorts sedan dess. Parken är relativt stor men den är sliten och svår att överblicka, delvis beroende på nivåskillnader. Berg i dagen samt utfyllnad med sprängsten gör delar av parken svårtillgänglig. Några mindre ytor för lek och bollspel finns, i övrigt består parken av gräsytor, mindre träd och buskage.

Bara ett kvarter från Norrbackatäppan växer nya Hagastaden fram. Under 2017 har de första boende flyttat in och totalt planeras för omkring 5000 nya bostäder. Det nya parkstråket i Hagastaden, med plats för lek och rekreation, kommer dock inte att kunna tas i bruk förrän tidigast 2020-2022. Under några år kommer därmed Norrbackatäppan att vara den närmast belägna lekplatsen för Hagastadens nya invånare. Det är därför särskilt angeläget att förnya parken och göra det i ett samarbete med exploateringskontorets ”Projekt Hagastaden”.

Vid Norrbackatäppan har Karlbergs skola verksamhet och lokaler. Skolan har ingen egen gård utan del av Norrbackatäppan upplåts som skolgård. Vid en förnyelse av parken är det därför angeläget att göra det i samarbete med skolan och utbildningsförvaltningen.

I enlighet med Parkplan Norrmalm 2015 ska följande delar i Norrbackatäppan utvecklas och värnas:

- Aktiviteter & lek
- Trygghet & Tillgänglighet
- Slitagetålighet
- Ekosystem

Ärendet

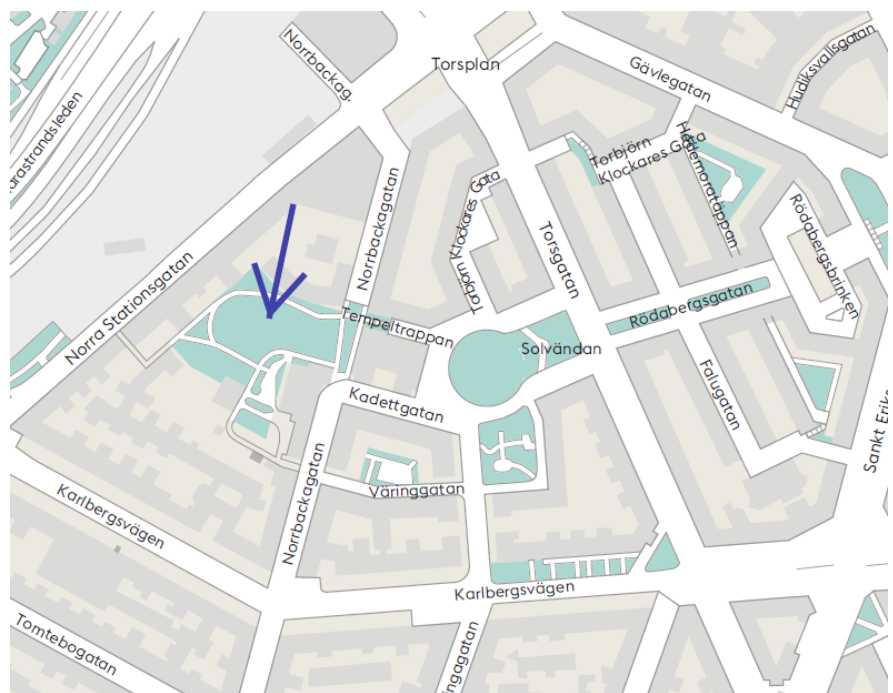
Norrbackatäppans förnyelse tillhör stadsdelsområdets prioriterade upprustningsprojekt. Projektet samfinansieras och genomförs

tillsammans med exploateringskontorets ”Projekt Hagastaden” och utbildningsförvaltningen. Övriga, direkt berörda fastighetsägare är Svenska Bostäder samt Bostadsrättsföreningen Ebba.

Programarbetet inleddes våren 2017 med inventering och analys av förutsättningar och avgränsning av projektets omfattning. Under 2017 har dialog med parkens besökare hållits och avstämningar har genomförts med verksamheter och berörda fastighetsägare kring parken. Parallellt har också en kostnadsuppskattning för genomförandet tagits fram.

Ägandeförhållanden och upplåtelser

Den största delen av Norrbackatäppan utgörs av parkmark, enligt gällande detaljplan. Vissa delar av det som uppfattas som park är fastighetsmark och ägs av Svenska bostäder respektive en bostadsrättsförening (Brf Ebba). Både Stockholms stad (genom Norrmalms stadsdelsförvaltning), bostadsrättsföreningen och Svenska Bostäder upplåter i sin tur delar av sin mark i Norrbackatäppan till Karlbergs skola, som hyr lokaler i anslutning till parken. Den kommunala förskolan Tempeltrappan i Vasen har också en mindre förskolegård på del av parkmarken vid Norrbackagatan. De upplåtelser som finns i parken idag kommer att fortlöpa även efter upprustningen, men kommer att justeras för att passa parkens nya utformning.

Här ligger Norrbackatäppan.

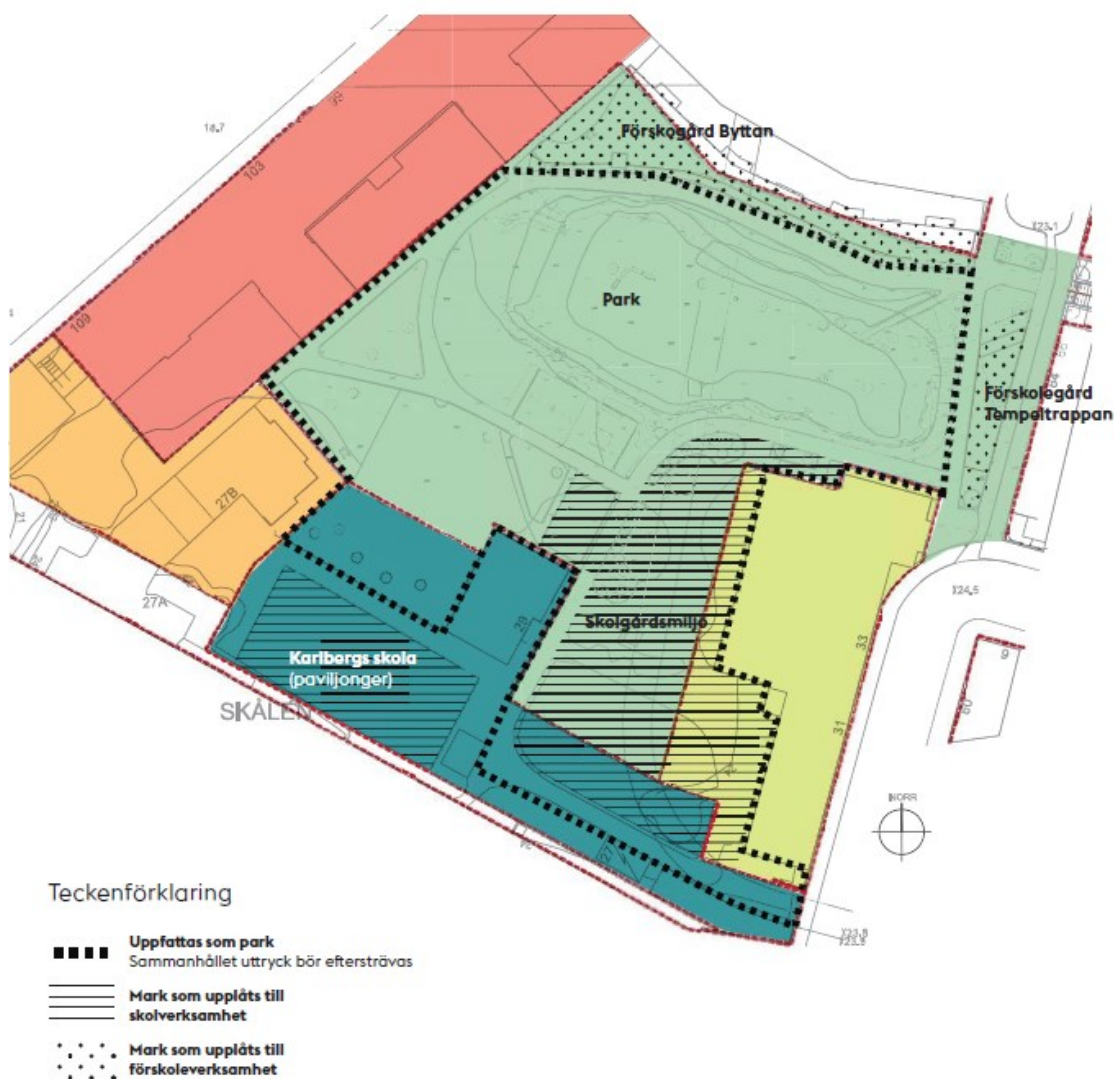
Ägoförhållanden & bebyggelse

Teckenförklaring

	Fastighetsgränser		SSSB Studentbostäder
	Brf Ebba Hyr ut lokaler till Karlbergs skola. Har tomträtt.		Parkmark
	Svenska Bostäder Enda permanenta byggnaden på tomten är en idrottshall, i övrigt uppläts marken till skolverksamhet.		Bostadshus och gårdar

Upplätelser & disposition

Medborgardialog och gåtur med skolans elevråd

Dialog med allmänheten är en viktig del av alla parkupprustningar och resultatet utgör en förutsättning för arbetet. I det här programarbetet genomfördes en tidig dialog med parkens besökare 15 maj - 10 juni 2017. Idéer och synpunkter kunde lämnas in via en särskild webbenkät samt genom telefon till Norrmalms stadsdelsförvaltning under hela dialogperioden. Den 30 maj fanns representanter från Stockholms stad på plats i parken för att samla in synpunkter genom en enkät och för att prata med parkens besökare. Under dialogperioden inkom 39 svar i webbenkäten. Vid tillfället ute i parken valde 18 stycken att lämna in pappersenkät.

För att fånga upp skolelevernas erfarenheter och idéer om skolgården anordnades en gåtur med sex representanter från

Karlbergs skolas elevråd, åk 1-3. Eleverna gavs möjlighet att berätta och visa hur de använder skolgården i dag, vad de upplever som bra, vad som fungerar mindre bra samt ge förslag på förbättringar. Gåturen följdes upp två veckor senare med en ny träff där resultatet från gåturen diskuterades gemensamt.

Många olika typer av idéer och synpunkter kom in under dialogperioden. Det framkom delvis motstridande idéer kring parkens framtid, där vissa vill ha det lugnare och fridfullare samtidigt som andra vill ha mer lek och aktivitet. Många tyckte det var viktigt att behålla den naturliga grönskan som finns i Norrbacka-täppan idag. Det upphöjda området i parken ses som den lugnaste delen och lämpar sig väl för rekreation. Det uppskattas att parken erbjuder olika ytor för lek men man ser gärna att ny utrustning tillförs. Skötseln och belysningen behöver enligt många också bli bättre för att öka trivselen.

Efter genomförandet av den tidiga dialogen sammanfattades samtliga synpunkter och därefter påbörjades arbetet med att ta fram ett upprustningsförslag. Under nov/dec 2017 presenterades förslaget och ett parksamråd hölls. Under tre veckor fanns då åter möjlighet för allmänheten att tycka till, dels via mail och dels vid ett öppet hus som hölls i Karlbergs skola den 28 nov 2017. Efter genomfört parksamråd bearbetades programmet till sin nuvarande form.

Inventering- och analysarbete

Inom ramen för programarbetet har en noggrann inventering och analys av parkens olika delar genomförts. Här har studerats hur ytorna används idag, hur entréerna fungerar, hur man rör sig genom parken och var man samlas. En inventering av parkens samtliga träd har utförts och en inmätning av befintliga höjdförhållanden har gjorts. Nedan följer en sammanfattande analys av parkens brister och värden.

Brister i parken idag

- Parken ger ett slitet intryck.
- Litet utbud av lekredskap och brist på utmanande och varierande lek.
- Dåliga gräsmattor och problem med stående vatten.
- Otydliga parkentréer och gränser.
- Delvis dålig belysning.
- Bristande tillgänglighet i vissa delar.
- Få sittplatser och naturliga platser för samvaro.
- Det saknas vackra och estetiskt tilltalande element.

Värden att lyfta fram och bevara

- Känslan av grön oas mitt i stenstaden.
- Nivåskillnaderna och synligt berg, är karaktärsskapande, ger möjlighet till utblickar och skapar rumslighet.
- De öppna gräsyterna.
- En trafiksäker och trygg lekmiljö.
- Möjligheten till pulkaåkning och lek i snö vintertid.
- Mångfalden av verksamheter och målpunkter kring parken, bidrar till en levande miljö.

Mål med parkens upprustning

Med utgångspunkt i genomförd dialog med allmänheten, analys av platsen idag, dess förutsättningar och föreliggande behov har följande mål med upprustningen tagits fram:

- En välkomnande, trygg och tillgänglig park för alla flickor och pojkar, kvinnor och män.
- En slitstark och hållbar parkmiljö.
- Nya lek- och aktivitetsytor för både för mindre barn och skolbarn.
- Generösa ytor för umgänge/solbad/picknick.
- Nya karaktärsfulla träd och buskar för ökad grönska och artrikedom.
- Vitaliserade och mer användbara gräsytor.
- Omhändertagande av dagvatten i lågpunkter på ett sätt som ger mervärden.
- Mer blomning och plats för odling.
- Naturliga material i största möjliga utsträckning.
- Driftsäker och förbättrad belysning.
- Tydligare ansvarsförhållanden, förnyade upplåtelse- och avtal mellan parkförvaltningen och de verksamheter som önskar nyttja delar av parken samt markägare i direkt anslutning till parken.

Upprustningsförslaget i korthet

Följande förnyelseåtgärder föreslås för att uppnå de uppsatta målen:

- Utsiktsplats och nya sittplatser skapas i avskilt läge uppe på höjden. Gräsmattan görs tillgänglig med en ny väg upp.
- Terrasseringar som knyter samman parkens två nivåer. Trädäck med sittplatser och hammockar varvas med planteringar och träd för att skapa en lugn och trivsamt miljö.
- Ny lekmiljö för de minsta. Lekplatsen ges temat marknadsplats, med bodar och marknadsstånd.
- Lekbuskage och kojor.

- Ny vattenlek med dusch och sprut erbjuder svalka under varma sommandagar.
- Framför skolan skapas ett större lek område med en hinderbana mellan träden. Här täcks marken av bark. En yta för ”hjärngympa” byggs med olika typer av former målade direkt på asfalten. Här kan man träna på både alfabetet och matematik.
- En ny, nedsänkt yta för sport och spel.
- Gräsmattorna förbättras och de torra delarna uppe på kullen får konstbevattning.
- Dagvattenhanteringen förbättras. Regnvatten tas om hand i en större plantering i parkens lågpunkt. Hit leds också duschvatten från vattenleken i en ränna.
- En trädgårdshörna anläggs med blomning och plats för odling för intresserade stadsodlarföreningar.
- Befintliga träd sparas i möjligaste mån och en mångfald av nya träd och buskar planteras.
- Parkens entré vid Tempeltrappan ges ny markbeläggning och förskolegården flyttas in mot husfasad.
- Ny belysning i hela parken.

Tillgänglighet och miljö

I arbetet med gestaltningen av nya lek- och aktivitetsytor i Norrbackatäppan har en minimering av andelen konstgjorda material, så som gummi och konstgräs eftersträvat. Detta innebär att asfalt föreslås på sport- och spelytor och bark föreslås som underlag under lekredskap som kräver fallskydd. Den enda gummi-beläggningen som föreslås är under den kompisgunga som planeras in. Marktegel och trä utgör lättframkomliga markmaterial vid vattenleken och ungängesytor. Sandlådan görs generös med bak- och sittytor för alla, oavsett funktionsnedsättning. Parkens högre belägna delar görs tillgängliga med en ny ramplösning i svag lutning och med en ny gångväg som leder runt. Sport- och spelytan utförs något nedsänkt med öppningar i sargen utan trappsteg eller kanter.

Jämställdhet – analys och konsekvenser

I arbetet med Norrbackatäppan har jämställdhetsperspektivet funnits med från projektets start för att ge så goda förutsättningar som möjligt för en parkmiljö där både män och kvinnor, flickor och pojkar känner att de kan nyttja ytorna på lika villkor. Programarbetet inleddes därför med en jämställdhetsanalys. Analysen resulterade i en rad frågeställningar som är relevanta ur ett jämställdhetsperspektiv och för just det här parkupprustningsprojektet. Nedan redovisas frågeställningarna samt vilka konsekvenser de har fått i arbetet.

Dialog & kommunikation

- *Hur når vi ut brett?*
- *Vem eller vilka deltar i dialogen?*

Dialogen med allmänhet annonserades på flera olika sätt. Allmänheten informerades och bjöds in att delta genom en stor vepa ute i parken. Dialogen annonserades också i lokaltidningen, genom nyhet på *stockholm.se* samt genom mejl- och brevtuskick till kringliggande verksamheter och bostadsrättsföreningar. Det fanns möjlighet att inkomma med synpunkter via en särskild webenkät, genom telefon, eller genom att träffa tjänstemän på plats i parken. Tiden för dialogen var 3 veckor, så att många skulle ges chans att delta. I enkäterna gavs möjlighet att fylla i både könstillhörighet och ålder. Av dem som valde att delta i den tidiga dialogen var fördelningen 59% kvinnor/flickor och 41 % män/pojkar. Nära hälften av de deltagande var i åldersgruppen 36-55 år. Från skolans elevråd deltog 6 stycken elever i gåtur och dialog om skolgårdens utformning, bland dessa elever var det jämn fördelning mellan könen.

Ägandeskap

- *Hur undviker vi att någon särskild grupp av användare "tar över" parkmiljön och kanske stänger ute andra.*
- *Hur får vi flera olika typer av användare att känna ett ägandeskap?*

I dialogen med allmänhet och skola framkom både önskemål om mer aktiviteter men också mer lugn och ro. Att hitta en balans mellan områden med lek och støj samt platser för samvaro och återhämtning har varit viktigt i arbetet med programförslaget. En del av förslaget avser en trädgårdshörna med möjlighet för odlarföreningar att nyttja platsen, vilket är ett sätt att bredda användandet och stärka känslan av gemensamt ansvar. För att väcka ett intresse för odling kommer odlingslådor att ställas ut av förvaltningen under sommaren 2018, fritt för alla intresserade att använda.

Rörelsemönster och trygghet

- *Hur kommer man att röra sig i den nya miljön?*
- *Kan vi bygga bort otrygga hörn eller mörka platser?*

Analys av rörelsemönster och samlingsplatser har genomförts i programarbetet. I dialogen med boende och verksamheter har också framkommit vad som av en del anser som besvärliga passager. I programförslaget har ytor anpassats efter rådande rörelsemönster. Där man idag genar över en gräsmatta har en ny gångväg föreslagits. Genom att identifiera rörelsemönster kan bättre och mer

genomtänka placeringar av den nya belysningen göras i det kommande projekteringskedet.

Könsstereotyper och aktiviteter

- *Hur kan man utforma aktivitetsytor och välja utrustning för jämställt nyttjande?*

Forskning visar på att ytor som skapar möjlighet för ett flexibelt och mångfunktionellt nyttjande ger bättre förutsättningar för jämställdhet och könsneutrala lekar än ytor som är programmerade för ett visst användande. I programmet föreslås en sport- och spelyta med en organisk form som uppmuntrar till användning på nya sätt och ökar möjligheterna till ett jämställt nyttjande. Lekområdet för de mindre barnen ges ett köns neutralt tema som är marknadsplats. Gräsytor prioriteras då de är flexibla och medger en mångfald av aktiviteter. Läktarplatser och olika typer av sittmöjligheter och samlingsplatser, ger goda förutsättningar för att betrakta även om man inte själv vill delta i lekar och spel.

Samarbeten och finansiering

För att få en bra och sammanhållen parkmiljö i Norrbackatäppan är det angeläget med ett samarbete mellan de olika fastighetsägarna och med de verksamheter som har upplåtelser i parken. Under programarbetes gång har avstämningsmöten hållits med Svenska Bostäder, Bostadsrättsföreningen Ebba och verksamheterna på Karlbergs skola samt förskolan Tempeltrappan.

- *Karlbergs skola och utbildningsförvaltningen* – har idag upplåtelse för skolgård på del av parkmarken. Intresse finns för att förnya avtalet om upplåtelse och för att nyttja del av parken för skolverksamhet. Utbildningsförvaltningen ingår i projektgruppen för parkens upprustning och är medfinansiär. En ny upplåtelse kommer att tecknas med utbildningsförvaltningen i samband med att upprustningen färdigställs. Den nya upplåtelsen kommer att innefatta hinderbanan och området med ”hjärngymna” samt del av sport- och spelytan. Upplåtelsen kommer att uppta cirka 1100m².
- *Projekt Hagastaden* – Nyinflyttade i Hagastaden kommer att hänvisas till Norrbackatäppan eftersom den under några år blir den närmaste parken i området. Exploateringskontoret genom ”Projekt Hagastaden” har ingått i projektgruppen för programmet och är medfinansiär i upprustningen.
- *Svenska bostäder* – markägare i anslutning till parken. Cirka 740 m² mark på Svenska bostäders fastighet berörs i det framtagna programförslaget. Förslaget är utformat så att så

liten del som möjligt av kostnadsdrivande utrustning ska ligga inom den aktuella fastigheten. Särskild samordning avseende belysning och dagvattenhantering kommer att krävas i projekterings- och genomförandeskedet.

Medfinansiering för genomförandet har diskuterats men kommer inte att kunna beslutas av Svenska Bostäder förrän i samband med verksamhetsplan 2019.

- *Brf Ebba* – Hyr ut skollokaler till Karlbergs skola. Del av skolgården ligger på bostadsrättsföreningens tomträtt, och ansluter direkt till parkmark. Cirka 500 m² mark inom Brf Ebbas tomträtt berörs i det framtagna förslaget. Förslaget är utformat så att endast mindre tillägg i form av bänkar och asfaltmålning ligger inom den aktuella tomträtten. Särskild samordning avseende belysning och dagvattenhantering kommer att krävas i projekterings- och genomförandeskedet.
- *Trafikkontoret* – Ansvarar för parkens belysning. Idag ligger endast delar av belysningen i parken inom den anläggning som trafikkontoret ansvarar för. Vissa delar av belysningen är kopplade till fastigheten som ägs av Brf Ebba. Vid en upprustning av parken är det angeläget att all belysning som behövs för att upprätthålla en god ljusbild är inkopplade på samma anläggning. Trafikkontoret kommer att delta i projekterings- och genomförandeskedet.
- *Förskolan Tempeltrappan* - Kommunal förskola i Vasen som idag har upplåtelse på parkmark för en mindre förskolegård. Gården föreslås i programmet att flyttas i sidled, in mot fasad. Gården kommer därmed att bli cirka 280 m² istället för dagens 250 m². En ny upplåtelse för nyttjande av parkmark behöver skrivas. Finansiering för gårdens utformning och byggnation kommer att beslutas i ett senare skede. Norrmalms stadsdelsförvaltning genom förskola- och fritidsavdelningen ansvarar för genomförandet.
- *Förskolan Byttan, personalkooperativ* – Del av förskolegården ligger på parkmark. Gården är tydligt avgränsad och kommer inte direkt beröras men dialog krävs kring tidplan och genomförande.
- *SSSB studentbostäder*
Gård och entréer gränsar till parken. Gården är tydligt avgränsad och kommer inte direkt beröras men dialog krävs kring tidplan och genomförande.

Konsekvenser för drift och skötsel

Programförslaget innebär en genomgripande uppgradering av ytor och utrustning i parken. Detta kommer att medföra ökade kostnader för drift och skötsel.

Skötselavtal kommer att skrivas med utbildningsförvaltningen för skötsel av den del av parkmark som upplåts för skolverksamhet.

Skötselavtal föreslås skrivas med Svenska Bostäder respektive Brf Ebba för skötsel av utemiljön på deras fastigheter.

Skötselavtalens avsikt är att Norrmalms stadsdelsförvaltnings driftentreprenör ska sköta samtliga ytor i parken, oberoende av upplåtelser och fastighetsgränser och att kostnader sedan fördelas enligt avtal.

Tidplan och budget

Budget för projektet ligger hos Norrmalms stadsdelsnämnd, exploateringsnämndens ”Projekt Hagastaden” samt utbildningsförvaltningen.

2017

Dialog och programarbete.

Budget: 0,5 mnkr

Bekostas av exploateringskontoret

2018

Beslut av program i Norrmalms stadsdelsnämnd mars 2018. Projektering och framtagande av förfrågningsunderlag för upphandling. Förberedande markarbeten.

Budget: 2 mnkr

Bekostas av:

Norrmalms stadsdelsnämnd 1,5 mnkr

Exploateringskontoret 0,5 mnkr

2019

Genomförande av upphandling. Start av genomförande av parkförnyelse sommaren 2019.

Budget: 9 mnkr

Bekostas av:

Norrmalms stadsdelsnämnd 2 mnkr

Exploateringskontoret 5 mnkr

Utbildningsförvaltningen 2 mnkr

2020

Fortsatt genomförande och färdigställande sommaren 2020

Budget: 4-6 mnr

Bekostas av Norrmalms stadsdelsnämnd

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av parkmiljöavdelningen norra innerstaden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner programmet i enlighet med detta tjänsteutlåtande och bifogat program.

Förvaltningen föreslår vidare att nämnden ger stadsdelsdirektören i uppdrag att fatta beslut i projektets genomförandeskede inom ramen för parkinvesteringsmedel.

Bilagor

1. Norrbackatäppan – Program för förnyelse av park, lekplats och skolgård. Mars 2018
2. Norrbackatäppan - Sammanställning av idéer och synpunkter från allmänheten samt från Karlbergs skolas elever gällande parkens kommande förnyelse. Augusti 2018
3. Tyck till om Norrbackatäppan – Sammanställning av inkomna synpunkter under parksamråd. 20 nov – 8 dec 2017